

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine seoses “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” toetuste taotlemisega Rail Balticu raudtee trassi koridoris asuva maa kohta või sellisel maal toetatava tegevuse elluviimise kohta“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna põllumajanduskeskkonna büroo juhataja Katrin Rannik (tel 625 6109, katrin.rannik@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (tel 625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheksast paragrahvist. Eelnõuga muudetakse maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrust nr 38 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“, maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrust nr 40 „Piirkondlik mullakaitse toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 49 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 50 „Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 51 „Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 52 „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“, maaeluministri 30. aprilli 2015. a määrust nr 53 „Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus“ ning maaeluministri 7. jaanuari 2016. a määrust nr 2 “Kiviaia taastamise toetus“.

Eelnõuga täiendatakse eespool loetletud määrusi rakendussätetega, mille kohaselt välistatakse alates 2017. aastast “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) osa pindalatoetuste puhul uute kohustuste võtmine sellise maa kohta või kohustuste suurendamine sellise maa arvelt, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks. Arengukava kohase kiviaia taastamise toetuse puhul ei saa 2017. aastast alates taotleda toetust kiviaia taastamiseks selles osas, mis asub maal, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks.

Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2012. a korraldusega nr 173 „Maakonnaplaneeringu koostamise algatamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks“ algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Eelnõu koostamise ajaks on maakonnaplaneeringu koostamine jõudnud etappi, kus raudtee trassi koridori asukoht on põhimõtteliselt paigas ning planeeringute avaliku väljapaneku kaudu ka elanikkonnale teada. Planeeritud ajakava kohaselt kehtestatakse maakonnaplaneeringud 2017. aastal.

Keskkonnamõju avaldub pikema aja vältel. Just seetõttu on teatud arengukava kohaste pindalatoetuste (põllumajanduslik keskkonnatoetus ning mahepõllumajandusele ülemineku ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus) kohustuseperiood vähemalt viis aastat. Seetõttu ei saa

lubada pikaajaliste kohustuste võtmist maa kohta, mille puhul võivad toetuse eesmärgid jääda saavutamata, kuna maal ei saaks nõutud tegevusi kohustuseperioodi lõpuni teha.

Keskkonna seisukohast tuleb põllumajanduslikku keskkonnatoetust käsitleda tervikpaketina, mis hõlmab endas üldist toetust, mis on eelkõige suunatud keskkonnasõbralike majandamisviiside kasutuselevõtule ja keskkonnateadlikkuse suurendamisele (keskkonnasõbraliku majandamise toetus), ning erinevaid spetsiifiliste probleemide lahendamiseks mõeldud toetusi (piirkondlik mullakaitse toetus, keskkonnasõbraliku aianduse toetus, kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus, poolloodusliku koosluse hooldamise toetus). Põllumajandusliku keskkonnatoetusega hüvitatakse õigusaktidega määratletust keskkonnasõbralikumate, kuid samas kulukamate tegevustega kaasnevad kulud või saamata jäänud tulu kas tervikuna või osaliselt. Nimetatud toetus on üles ehitatud nii, et sellega saaks suunata kogu põllumajanduskeskkonna valdkonna arengut. Ühtlasi on nimetatud toetuste eesmärk vähendada põllumajanduse mõju mullale ja veele.

Arengukava kohaselt on kiviaia taastamise toetuse eesmärk aidata kaasa kõrge ajaloolise, kultuurilise ja maastikulise väärtusega traditsiooniliste põllumajandusmaastike elementide – kiviaedade – taastamisele, et:

- säilitada ja suurendada maastike esteetilist väärtust;
- luua elupaiku ning suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust;
- säilitada maastiku ajaloolist ja kultuurilist väärtust.

Kiviaia taastamine selles osas, mis asub maal, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks, ei oleks mõttekas. Seda põhjusel, et taastamine võib selles osas jääda pooleli ning seetõttu võivad toetuse eesmärgid jääda saavutamata. Samuti ei saaks toetuse saaja tagada taastatud kiviaia säilimist vähemalt viis aastat arvates viimase toetusosa väljamaksmisest. See oleks aga toetuse saajale esitatud kohustuse rikkumine.

Algatatud maakonnaplaneeringute kohaselt moodustub Rail Balticu raudtee trassi koridor raudteemaast ja selle kaitsevööndist (66 meetrit) ning nihutamisruumist (olenevalt asukohast 142 või 42 meetrit kummalgi pool raudteemaast ja kaitsevööndist). Kuigi n-õ nihutamisruumi jääv maa võib jääda puutumatuks, ei ole teatud toetuse andmine eelnõuga sätestatavates rakendussätetes toodud juhtudel selle ala kohta ning teatud toetatava tegevuse elluviimine sellel alal õigustatud kahel põhjusel. Esiteks ei ole praegu veel lõplikult teada, kuhu täpselt jääb raudteemaa (raudtee trassi täpne paiknemine selgub ehituse eelprojekti tulemuste alusel), ning teiseks peab arvestama ka raudtee ehituseks vajalike juurdepääsuteede ja ehitusmaterjali ladustamisplatside rajamise vajadusega.

Praegu on Rail Balticu raudtee trassi koridoris maad, mille kohta taotletakse ühtset pindalatoetust, umbes 2200 hektarit. Piirkondlikku mullakaitse toetust taotletakse 177 hektari Rail Balticu raudtee trassi koridoris oleva põllumajandusmaa kohta, mahepõllumajandusele ülemineku või mahepõllumajandusega jätkamise toetust 190 hektari eelnimetatud põllumajandusmaa kohta ning keskkonnasõbraliku majandamise toetust 849 hektari eelnimetatud põllumajandusmaa kohta.

Praegu jääb Rail Balticu raudtee trassi koridori umbes 1000 hektarit põllumajandusmaad, mille kohta ei ole võetud ühtegi keskkonnatoetuse, mahepõllumajandusele ülemineku või mahepõllumajandusega jätkamise toetuse viieaastast kohustust. Sellise maa kohta oleks teatud osas olnud võimalik uut kohustust võtta, kuid ilmselt oleks seda paljudel juhtudel praeguseks juba tehtud.

Eelnõu kohased rakendussätted kehtivad alates 2017. aastast võetavate teatud arengukava kohaste pindalatoetuste kohustuste kohta ning alates 2017. aastast tehtavate kohustuste suurendamise kohta. Kiviaia taastamise toetuse puhul ei saa toetust taotleda kiviaia taastamiseks selle osas, mis asub Rail Balticu raudtee trassi koridoris. Muus osas saab kiviaia taastamiseks toetust taotleda.

Ei ole välistatud, et pärast Rail Balticu raudtee trassi koridori ehitamise lõppemist on võimalik väljaspool raudteemaad ja kaitsevööndit jääva maa kohta arengukava kohaseid pindalapõhiseid toetusi, mille taotlemine eelnõuga välistatakse, või väljaspool nimetatud maad kiviaia taastamiseks toetust taotleda.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Muudatuse tulemusena ei saa alates 2017. aastast alates võtta teatud uut arengukava kohast pindalatoetuse kohustust sellise maa kohta ega suurendada kohustust sellise maa arvelt, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks. Samuti ei saa 2017. aastast alates taotleda toetust kiviaia taastamiseks selles osas, mis asub maal, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks. Praegu jääb Rail Balticu raudtee trassi koridori umbes 1000 hektarit põllumajandusmaad, mille kohta ei ole võetud ühtegi keskkonnatoetuse, mahepõllumajandusele ülemineku või mahepõllumajandusega jätkamise toetuse viieaastast kohustust. Seega võib eelnõu puudutada umbes 1000 hektarit põllumajandusmaad, mille kohta võiks eelnimetatud uusi kohustusi võtta.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse õigusaktide eelnõude elektroonilises kooskõlastamise süsteemis EIS kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile, Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja teadmiseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile. Eelnõu saadetakse informatsiooniks ka arengukava seirekomisjonile.